

Disputatio medica inauguralis de vesicae & renum calculo

<https://hdl.handle.net/1874/342452>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE

Vesicæ & Renum Calculo,

QUAM,
AUSPICE DEO OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JOANNIS GEORGII GRAEVII

Politices, Eloquentiæ & Historiarum Professo-
ris Ordinarii.

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, Nobilissimæque
Facultatis MEDICÆ Decreto*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
ritè & legitimè consequendis,

Eruditorum examini subijcit

NICHOLETTS PAUNCFORTE, ANGLUS.

A. D. 9. Julii, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lcc xc.

*Dignissimo Viro & Parenti
meo Optimo*

D. R O B E R T O
P A U N C E F O R T E,
Generoso.

Viro admodum Reverendo

D. H E N R I C O
H I C K M A N,

Verbi Divini Dispensatori fidelissimo,
plurimum de me merito.

D. G R I M B A L D O
P A U N C E F O R T E,

Fratri meo charo, Interioris Templi so-
cio.

Hanc Dissertationem

D. D. D.

N. P A U N C E F O R T E, Auct. & Resp.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,

DE

Vesicæ & Renum Calculo.

THESIS I.

Achinas omnes hydraulico pneumaticas, quæ Automata constituunt, iisdem Motus & Quietis Legibus parere ac universum Microcosmum, cujus partes existunt, nemo saniori Philosophia leviter tantum imbutus concedere hæsitabit. Hinc singula Machina non absque omni ratione Microcosmus dici potest, quoniam determinat solidum & fluidum Universi statum in sua peripheria, quibusdam nempe Alveolis & canaliculis excepta corpuscula hic illic dispergendo, mutuisque ictibus collisoriis & propulsivis illa immutando alterando & corrumpendo, donec situm partibus familiarem & amicum arripiant. Prout vero in Macrocosmo, mutuuum occursum ineuntia corpora multum abrasionis & solutionis continui admittunt, unde postmodum irregularem & angulosum situm acquirendo, inæquales admittunt ulterius propulsa concatenationes suarum irregularium partium, molesque postea conflant inconditas densiores & immobiliore, ob fibrosam & inæqualem coacervatarum superficierum structuram; sic etiam in Microcosmo seu Machinis eadem sæpius incommoda extant, ubi à spherica, motui maxime convenienti figurâ, corpora declinant, oblongum angulosumque situm nacta. Hæc Corpora coalita Lapides filices Rupeisque &c. in Macrocosmo, Calculi in Microcosmo proprie dicuntur, & in specie, cum de Excellentissima Machina & Microcosmo specificè apud Authores ita nominato nempe Homine nobis hic sit sermo, ad differentiam aliorum Calculus vel Ludus humanus ab Helmontio cum vero nimis longum & tædiosum foret singularium partium Calculos hisce Thesisibus velle complecti, specialiter hic de Calculo Renum & Vesicæ, Faveete summo Numine, dicturi sumus.

II. Calculus igitur nil aliud est nisi concretio molecularum salino-terrestrium lapideam duritiem acquirentium. Qui sequenti modo elaboratur: Particulæ Aquosæ vehiculum & receptaculum Sali & Terræ, illa reddunt fluida flexibilia & mollia, ita ut à pressione Ætheris circumagi queant ejusque ictibus cedere, in minora ramenta divulsa, quæ obliquioribus segmentis cohærentia glutine aquoso in globulos coguntur infinito modo subdivisos, unde facilis rotatio illarum molliorum Sphæricularum contingit, quamdiu mixtura debita salino-Aquosa Terræ perstat. Si vero textura istius terræ semel divortium patiatur, ita ut incurvatio illorum ramentorum & cohæsiō Sphærica tollatur, statim frustra avulsâ inordinatam & turbatam sæculentiis reddunt fluidi corporis mixturam, sæcesque arctius ad se invicem pressæ, si aquâ scateant, crassam constituunt pituitam viscidam & lentam, si vero potiori aqua priventur, sale tantummodo copiosiori superstite, arctius poris incluso, producant Calculum in omni Corporis parte, præcipuè vero in Renibus & Vesica. Hinc non immerito concludendum est viscositatem humorum incusari posse tanquam Calculi primum Authorem, ut postea latius.

III. Aqua intimius considerata cum sit corpus quidem flexile glabrum & molle attamen oblongum, ideo in parva requiritur copia, in hisce fluidis Miscelis motu majori instruendis, alias illis obfutura potius quam profutura, ob duas præsertim causas: primo ob ejus nimiam extensionem, (qua mediante cum terrâ salina & viscida evadit), reliquis communicandam, unde reperent magis quam fluerent; secundo ob nimiam terrestrium superficierum divisionem, unde salium spicula, quæ alias divisa & minima ramenta discontinuata erant, amplius spatium nacta in copia congregantur, & ope aquæ fluorem adipiscuntur, id est acut-angula sua spicula ubivis vicinis corporibus offerunt quæ læsiones inde manifestas subeunt in sua textura sphericâ.

Aquæ igitur superabundantia plurimorum malorum Author est indebite figurando particularum situm & nexum, quæ ad duo reduci queunt, tardiozem nempe motum & coalitionem Corporum. De retardato motu hic tantum obiter considerabimus, illum solummodo consistere in mole aucta corpusculorum coagmentatorum à
figura

figura sphaerica declinantium: unde facile colligere est retardationem striete dictam gradu tantum differre, in eo autem ulterius discrepant, quod motus etiam per aquam, aequae ac per terram retardatur, sed coalescentia specificè salis & terrae conveniat, quae mutuam in amplexum raptam densam fovent compagem lapidificae concretioni aptam natam. Ab aquae autem permixtione salium unitorum solutio & actio in terram imminuendam quae hoc modo primo fluida facta, ulterius per varias ab ambulationes & occursum mutuos in soliditatem pristinam conflanda est: ut in sequentibus

V. *Soliditas praecipue in nostro casu terram respicit indurata*

Solidum redditur corpus à statu fluido 1. per aquam;

quamvis enim mollia & flexibilia in toto permancant corpora atamen singulae partes firmæ & solidæ existunt, ut patet in turbidis & vapidis liquoribus, 2. per copiosa salia nimis fixa & longa spiculorum serie gaudentia, oblonga & rigida sphaericam ramosorum corporum figuram tollentia, ut patet in sapone, & acidis oleo permixtis lentorem & durtiem ei conciliantibus, 3. per aquae debitæ privationem, unde arctior salino terrestris cohesio succedit, ut succi & liquores quivis evaporati demonstrant. Quaecunque igitur illa tria non admittunt, solidam durtiem calculo convenientem nequeunt inire.

VI. Loca igitur prout in Macrocosmo sic & in Microcosmo elaborationi lapidum destinata sunt ea quae aquis scatent muriaticis & acidis salinis particulis imprægnata, ita ut audacter fere asseverare licet omnes humani corporis partes lymphæ & sero instructas copiosiori lapidificationi esse obnoxias, modò sequentia requisita illic reperiantur viz. Nimis extensa per aquam terra, cohesione tenaci gaudens; Aciditas levis spiritum internum tenuissimum materiae subtilis sobolem adjutricem suffocans, terræque exteriorioris in crustationem efficiens; Calor quo mediante illa crusta exsiccatur & ulterius condensatur, ita ut propriam describat molem in sua circumferentia secedentem à reliquis levissimis & rarioribus moleculis oleosis debitè figuratis. Durties quae oritur ab aqua & spiritu maxima in parte fugatis per corticem adhuc mollem & porosum existentem, unde perfectus calculus. Sal autem coherenti terræ interclusus, aqua potiori privatus perstat in illis carceribus, imo sæpius copiosior accedere

cedere potest quamdiu porosa maneat partium terrestrium mollities, in crassa illa terra postea figendus.

VII. Productionem igitur calculi sequenti modo describimus Calculus est durissima terræ viscosæ condensatio, per salium irregularem impetum & humidi aquosi privationem internam productus in locis Aquosis salinis.

VIII. Renes & Vesicam secretioni feri salis dicatas partes, facile hic primas tenere ex præmissis nemo non intelliget, cum illis in locis per excellentiam aqua salina sese sistat, balsamicis oleosis particulis pro maxima parte privata, superstes autem ea oleosarum quantitas quæ sufficiat in bene constituto corpore, ad acrimoniam salinam infringendam, ne à spherica & molli figura deviet. Contrarium autem evenit ubi salsa aqua prædominium obtinet quæ mediante agitatione & concussione stagnantis liquoris in varia filamenta oblonga discindit oleaginosas spherulas, quæ facile per pressionem aut subsidentiam, immediatam viciniam contrahentes, præcedente mutua superficierum irretitione & juxta positione, in quietem reducuntur.

IX. In urina tales dari salsas particulas muriaticas præter odorem & gustum demonstrat Analysis Chymica, quæ salia educit volatilia, sed raro aut nunquam fixa. Cujus autem notæ sint illa peccantia salia, illud jam inquirendum restat, Extra controversiam est obstructions & morbos quosvis frigidos Chronicos ex incrassatione humorum ortum trahentes, acido attribui & per Medicamenta acidis contraria à Medicis sagacioribus, curari, Alcalia autem acria impetuosius in actum suscitata calidos, acutos & breves efficere morbos, quavis levi etiam Doctrina Physico-Medica instructus novit. Acida enim diffringunt & postea constipant suo ingressu terram ramosam, è qua eliminant Ætherem subtiliorem salinum, & aquam, salemque tenuem suo accessu oblongum & acuminatum reddunt, unde immobilior exurgit textura, ut patet in omnibus phænomenis acidi coluctantis cum oleosis alcalinis. Alcalia vero volatilia Æthereis motibus auscultantia raram tenuemque conservant fluidi consistentiam, ita ut à suprema liquidi parte ad infimam, pressionem suam continuare possit, spherulas illas continua in circumgyratione continens, ut patet in spirituosis alcalinis oleosis & ardentibus liquoribus & spiritibus; hæc enim liquida omnia uni classi adscribenda censeo. Requiritur autem certa figuræ proportio inter figens acidum & figendum

dum alcali oleosum, ut mutuos poros subingredi queant, alias enim frustraneus esset externi acidi impetus, prout Chymica passim demonstrant Experimenta, quæ hic recensere nimis longum & tædiosum foret. Sufficiat obiter nostram sententiam, salvo Doctiorum iudicio, hic proposuisse, nempe Lapidificationem Calculi pro causa agnoscere muriam acrem viscoso-ramosis particulis associatam, solutionem figuræ sphericæ producentem. Muria autem fit accessu acidi unde sal enixum & combinatum fit, acredo autem ejus velocem motum & punctorum subtilitatem denotat, ope quorum facile sese insinuant. Figuram turbant & oblonga sua acie eadem læsa corpora connectunt.

X. Diagnofis & Prognofis futuri & præsentis Calculi illud demonstrare videntur dolores enim acuti & graves circa lumbos & renes ut & ardores varii circa eandem regionem observantur. Nausea Vomitus, Colica Nephritica, stranguriæ atroces, Cachecticus & scorbuticus totius corporis sæpius habitus, animi deliquia, rosiones intestinorum & Convulsiones, sudores & Ructus acidi, passiones hystericæ in foeminino sexu, dolores Arthritici varii, urina aquosa pallida mucaginosis coagulibus referta, rubra & sanguinea enim urina fit per calculum lædentem, dolor gravativus circa pubem, tenesmus, pruritus dolorificus penis &c. Quæ omnia demonstrant salfam acridinem aquæ turbidæ communicatam, cruciatus varios producentem pro locorum habitu & ratione materiæ morbificæ.

XI. Exploratur calculus per Cathetherem vesicæ sensim intrudendum, aut per digitum ano immittendum, interdum perceptibilis adest calculi motus è Renibus in pelvim & ureteres ad Vesicam delabentis; in quo casu dolorum varietates & excruciationes multifariæ observantur, ut apud Pæsticos videre est.

XII. Prognofis est dubia cum hucusque vel nulla vel sætem incerta lithonriptica dentur. Quamdiu autem molle adhuc rudimentum viscosum calculi est, tamdiu spes remedii effulget; sic etiam ubi coagula minora existunt in vasorum orificiis, adeo ut commodè per ea propelli queant sine manifesta læsione aut diutina stagnatione; sin vero aspera & angulosa majoris molis existat Calculi superficies, horrenda & vix unquam nisi manu Chirurgica levanda minatur symptomata. Foeminæ Viris curantur feliciter ob urethræ latitudinem & brevitatem faciliorem exitum concedentis.

XIII. Curatio duplicem respicit scopum, nempe 1. ut causa morbifica tollatur 2. ut ipse morbus aut ejus jam existentia symptomata leniantur, si curam plenariam non admittant. Causa morbi in sale acido-acri seu muriatico volatili aquæ permixto sita, præcavetur abstinencia & diceta bona; sic caveant sibi ab usu piperatorum, sal Suginosorum & acrium acidorum, ut & à caseo præcipue vetusto putrido & aromatico-acri, itidem à Cerevisia & vino vetustiori ad acidum vergentibus, sic & à fructibus crudioribus &c. Recipient vero balsamica & euchyma quæ salia involvere queant eorumque ferociam cohibere. Morbi ejusque Symptomatum cura præcipue in diureticis oleosis & salinis particulis consistit, quæ viscosam cohesionem, è qua incrementa & superductiones seu incrassationes calculi fiunt, diluere & cum urina educere apta nata sunt. Hæc sunt quævis fere olea expressa, ut amigd: d: Rapar: Lini, Olivar, de Palma, Macis, Balsam: Peruv, Copayv, Therebinth quævis; Resin Mastich: Elemii. Taccamahac; Gumm. Arabic, Ceras; Ol. still. Nuc: Mosc. Junip; succin; sapo. Hispan; sapo ex Oleo Tereb; sal Ononidis, scord, urtic, Crem. tart, solubil; Vegetabilia quævis oleoso salinis blandis diureticis instructa, ut sem. Cannab, urtic. Roman, Lapp. Major, Dauc vulg. Bacc. Junip. Heder; Arbor; Rad. quinqueaperient: Lapp: Major. scorsoner. hispan. Althæ, Fol. herb. emollient. flores sambuc. Fructus Nux Moscata, Cass. fistularis; Cortices Macis, fraximi, tamarisc. Rad. Cappar. &c. E quibus omnibus debito modo pulverisatis, extractis distillatis, vel mixtis fieri queunt diversæ remediorum formulæ liquidæ aut solidæ. Interim alvus libera, per Clisteres aut purgantia leniora quæ acridinem intendere nequeunt, est servanda, pro liberiori vasorum reparatione facilitanda, valde necessaria in expulsionem Calculi. Si vero dolores nimii urgent, ne animi deliquia & virium nimiam prostrationem patiatur Æger, ad Anodina & Opiata confugiendum ut minori cum molestia excretio facilitetur. Conveniunt insuper balneationes, ut laxior & mollis corporis textura procuretur, & mitior dilatatio succedat vasorum, calculum hoc modo facilius dimittentium. Hisce incassum adhibitis, ad manum & periti Chirurghi Instrumenta confugiendum, ut pertinacissimorum cruciatuum, Deo favente, assequamur.

F I N E M.